

# DĚLOSTŘELECKÉ ROZHLEDY

Redaktor: Plukovník gšt. Josef Churavý.

DUBEN 1937.

Brig. generál Vasil Kirej:

## Výcvik důstojníků a aspirantů ve střelbě u pluků a oddílů.

Výcvik ve střelbě může se provádět v zimním období v učebnách a v letním období na střelnicích při ostré střelbě a v okolí posádek s používáním výbušek.

### I. Výcvik v učebně.

#### Úvahy.

Ve školách a kursech, kde důstojník je žákem, probírá se střelba s vědeckého stanoviska, aby žák poznal nebo opakoval theoretický podklad a důkladně se naučil střelecké nauce i různým předpisům a uměl sestavovat správné povely pro střelbu. Přednášky, rozsáhlé debaty, vysvětlování a podrobné probírání každého odstavce předpisů mají ve školách přednost. Nácvik v rychlosti sestavování povelů je žádoucí, ale může být proveden v míře, kterou dovolí doba pobytu žáků ve škole.

Při aplikačních cvičeních ve střelbě u pluku důstojníci nejsou žáky, nýbrž skutečnými nebo nastávajícími veliteli baterií, kteří zítra mohou být povoláni do války. Ve válce je střelce dělostřelecké téměř vždy v časové tísní a nesmí se zpozdit ani se zahájením, ani s ukončením střelby. Ovládat nauku o střelbě a umět správně střílet nestačí. Je nutno umět se rozhodovat a sestavovat povely nejen správně, ale i rychle. Začne-li dělostřelec nevycvičený v rychlosti pod tlakem času spěchat se sestavováním povelů, odrazí se to ihned na přesnosti. Může se stát, že nepřesnost překročí přípustné hranice a celá střelba se stane bezúčelnou a dokonce i škodlivou, zvláště pro vlastní pěchotu. Ačkoli důležitost výcviku v rychlosti sestavování povelů je samozřejmá věc, nutno se u ní pozastavit.

Přesnost a rychlost střelby baterie závisí jak na mužstvu, tak i na veliteli baterie. Zvláštním nácvikem dělostřelecké obsluhy získáváme při přípravě baterie ke střelbě jen vteřiny, přes to tento zvláštní nácvik — training obsluhy — provádíme a dokonce vydáváme ceny tomu mužstvu, u kterého příprava ke střelbě byla nejpřesnější a vyžadovala nejmenšího počtu vteřin. Práce střelce dělostřeleckého důstojníka je mnohem složitější a sestavení povelu pro střelbu vyžaduje více času nežli jeho provedení obsluhou u děl. Z toho vyplývá nutnost zvláštního nácviku — trainingu se zapisováním času — také u dělostřeleckých důstojníků. Nenačvičené mužstvo zdrží střelbu o vteřiny, nenačvičený důstojník o minuty. Získat tyto minuty, aniž se překročí přípustná přesnost, jest účelem aplikačních cvičení důstojníků ve střelbě u pluku.

Všichni důstojníci útvarů byli již ve školách a kursech, a důkladně v nich probírali střelbu jako „vědu“. U pluku je však nutno se dívat na střelbu jako na „řemeslo“, kde kromě přesnosti má význam i rychlost,

ovšem taková, při které přesnost nepřekročí přípustné hranice. Pohlížíme-li u pluku na střelbu hlavně jako na vědu, nebude řídící při aplikačním cvičení nacvičovat velitele baterií v přesnosti a rychlosti sestavení povelů, nýbrž začne „probírat nauku o střelbě“ jako ve škole a z velitele — cvičitele se stane profesor. Dokonce se může stát, že výcvik nepovede sám velitel, nýbrž důstojník, který se právě vrátil z kursu, kde opakoval nauku o střelbě, a proto se dobře hodí jako profesor. Účastníci cvičení budou větší část zaměstnání poslouchat to, čemu se již dříve učili a co již mnohokrát opakovali. Takový způsob aplikačního cvičení ve střelbě je snad dobrý pro výcvik zaostalých. Pro gros důstojníků, kteří zítra mohou být povoláni do skutečného boje, kde dokonale přesná, ale pozdě vystřelená rána nemá významu, způsob cvičení musí být jiný.

Nutnost opakování střeleckých předpisů je samozřejmá, ale způsoby opakování mohou být různé. Nepočítá-li velitel pluku s tím, že jeho důstojníci již důkladně probírali nauku o střelbě ve školách a kursech a začne-li prohlubovat každý odstavec předpisů, je nutno se obávat, že nechtěje zneužije dobrého výcvikového hesla „lépe méně, ale dobře“. Může se stát, že během celého výcvikového roku opakuje se svými důstojníky jen malou část předpisu o střelbě, a proto za války jeho důstojníci mohou dostat střelecké úlohy, které již velmi dávno neopakovali a které hodně zapomněli. Opakování je nutno provádět v předpokladu, že důstojníci předpisy znají a že válka může vypuknout již tento rok. Tyto předpoklady dávají možnost a vnucují snahu upravit výcvik ve střelbě tak, aby důstojníci každý rok opakovali na příkladech střelby nikoli malou část, nýbrž celý předpis.

Bude-li náhodou mezi důstojníky několik zaostalých v nauce o střelbě, nesmí řídící k vůli jednotlivcům zdržovat nácvik ostatních. Velitel pluku musí dát možnost zaostalým dohonit své kamarády, nesmí však na to věnovat hodiny určené pro aplikační cvičení všech důstojníků.

Ve válce může každý velitel baterie posoudit své umění v sestavování správných povelů podle velikosti odchylek bodů nárazu od cíle. Své umění rychle sestavovat povelů může ocenit podle času, který bude sám žádat na zastrčení od svých představených nebo od pěchoty, když dostane nějaký cíl a úlohu. Při aplikačním cvičení střely nedopadají, proto je nutno jiným způsobem organisovat kontrolu přesnosti a rychlosti sestavování povelů pro střelbu. Vyvolá-li cvičitel jednoho důstojníka k tabuli nebo ke školní střelnici, bude kontrolovat přesnost a rychlost jen jedné osoby. Posouzení povelů střelícího ostatními účastníky, kteří nemají ještě své řešení prokontrolováno řídícím, nemá velký výcvikový význam. Posuzovat cizí povel a debatovat o něm je mnohem snadnější nežli sestavovat svůj. Mimo to je nutno se obávat, aby nějaký nevyvolaný účastník cvičení, jehož povelů nebyly kontrolovány, nenabyl na základě debat přesvědčení, že umí sestavovat povelů správně, rychle a samostatně. Při největší svědomitosti a dobré vůli každý se může dopustit chyb. Nebude-li včas na ně upozorněn a poučen, může nabýt nesprávné představy o stupni svého výcviku. Pravdu se doví jen ve válce, když zpozoruje, že se účinná palba, kterou bude nucen střílet, začne se zpožděním a střely budou padat mimo cíl. Nekontrolovaný výcvik v aplikaci střelby nemá valnou cenu. Proto velitel pluku organisuje cvičení tak, aby všichni účastníci odevzdali řídícímu svá řešení dříve, nežli se začne debata. Při tom se nacvičují a skutečně kontrolují nejen ten, kdo byl vy-

volán jako střelíci, nýbrž všichni účastníci cvičení bez ohledu na počet jich. V tom je hlavní myšlenka tohoto způsobu výcviku.

Velitel baterie je ve válce sám na své pozorovatelně, nemůže se s nikým poradit o přípravě střelby a je nucen rozhodovat a střilet úplně samostatně. Proto musí řídící i při aplikačním cvičení utvořit podmínky co nejvíce odpovídající válečným, ovšem jestliže to dovolují rozměry učebny a počet stolů. Všichni účastníci musí sestavovat povely současně a hlavně úplně samostatně, jako by každý z nich byl střelícím velitelem baterie na izolované pozorovatelně.

### Příprava cvičení.

Velitel pluku sestavuje program na celý rok. Hlavní důraz klade na způsoby nejčastěji používané v pohybné válce. Program sestavuje se zretelem na nácvik v přesnosti a rychlosti sestavování rozhodnutí, příprav ke střelbě a povelů pro střelbu, nikoli vzhledem na „studium“ některých dílů nauky o střelbě, kterou důstojníci musí již znát. K vůli zaostalým jednotlivcům nelze zmenšovat počet úloh při cvičení. Za dobrých podmínek může velitel pluku během každého roku opakovat se svými důstojníky na příkladech celý předpis o střelbě, což má velký význam pro každého důstojníka, který zítra může být povolán do skutečného boje. Účastníci cvičení musí předem, aspoň několik dní, vědět, jaké úlohy budou nacvičovány, aby se mohli na ně připravit a opakovat příslušné stati předpisů.

Výcvik vede sám velitel pluku nebo oddílu. K výpomoci při sestavení úloh a jich řešení může přibrat důstojníka, který se právě vrátil z kursu nebo vyniká znalostí předpisů. Při samém cvičení důstojník-pomocník píše na tabuli a může se účastnit debat, nikoli řízení cvičení. Každé cvičení musí být předem připraveno. Řídící musí nejen vědět, co zítra chce učinit, ale musí předem zvolit na mapě nebo plánu cíl, palebné postavení, pozorovatelnu, sestavit a zapsat pro sebe nutné rozhodnutí, první povel, ostatní povely, „pozorování“ k nim, údaje, výpočty a dispoice pro střelbu účinnou. Řídící musí prokalkulovat časový rozvrh celého cvičení, aby alespoň přibližně věděl, podaří-li se procvičit jednu, dvě nebo tři úlohy. Časová kalkulace ukáže, jaký čas bude možno věnovat debatám.

Řídící musí pamatovat na veškeré maličkosti, které zdržují cvičení, rozptylují pozornost účastníků, a mnohdy i skreslují výsledek práce. Úprava učebny, tabule, stůl a jiných pomůcek musí být provedena před počátkem zaměstnání. V učebně musí být tři tabule. Jedna pro zapisování povelů střelícího (řídícího), druhá pro debaty, na třetí se zakreslují ve velkém měřítku panoramatický náčrt cíle a jeho okolí. Je velmi poučné udávat body nárazu na tomto náčrtu; k tomu účelu se na něm nanáší jinobarevnou křídou svislé čáry po 5—10 dílcích. Hodlá-li řídící po skončení 1. úlohy střilet na nový cíl, připraví obdobný náčrt pro tento cíl na druhé straně tabule. Isolovanosti každého účastníka cvičení dosáhneme zvětšením počtu stolů, rozestavením jich po celé místnosti a rozsažením účastníků s největšími mezerami mezi sebou. Nejlépe by bylo, kdyby každý měl pro sebe zvláštní stůl, jak je tomu v zátíší. Doporučuje se rozsadit důstojníky po oddílech, mladší vpředu, starší vzadu. Každý účastník musí mít u sebe: předpisy, tabulky střelby, síťovanou mapu, ukazovatel souřadnic, celuloidový úhloměr, tři archy papíru, průpisný papír, tužky, nůž a jiné pomůcky, — nařízené řídícím. Počet pomůcek musí odpovídat počtu účastníků. Jinak jejich výměna během cvičení vyvolá ztrátu



času a skresluje výsledek práce. Zástupci velitelů oddílů mají seznam svých důstojníků, tužky a hodinky a jsou připraveni zaznamenávat čas.

Na důstojnické zaměstnání nemůže být dáno mnoho času, proto je nutno počítat s každou minutou. Na veliteli pluku záleží, aby všem účastníkům cvičení bylo umožněno včas si sednout na svá místa a aby cvičení začalo přesně v hodinu určenou rozkazem.

### Průběh cvičení.

Řídící stručně oznámí, co bude dnes cvičeno, a bez dlouhého vypravování dává situaci a úlohu.

**Úloha 1.** Na příklad: „Každý z vás je velitelem baterie 10 cm houfnic. 1. dělo stojí u samého můstku jižně od Maďarpusty, rozstupy mezi děly 20, 10 a 30 m, vějíř rovnoběžný. Odměrný bod kostel Hernadčany, pozorovatelná —  $\triangle$  340, taktické okolnosti vyžadují co nejrychlejšího zahájení palby. Jakmile udám hlavní bod, každý z vás napíše povel k vypálení první rány z 1. děla pro zastřílení hlavního bodu. Četaři aspirante, opakujte situaci a úlohu.“ Po opakování udá řídící hlavní bod, sám jej opakuje a nařídí „začít“. Zástupci velitelů oddílů ihned zaznamenávají vteřinu začátku práce. Každý účastník pracuje a píše povel tak, aby jej umístil na 2—3 cm horní části archu. Povel musí být napsán čitelně s průpisem na 2. arch a bez oprav; kromě povelu nesmí být na archu nic jiného napsáno. Potřebuje-li důstojník k sestavení povelu provést nějaké výpočty, použije třetího archu. Po napsání povelu každý jej čitelně podpisuje, odřízne nožem a položí na stůl napsanou stránkou dolů. Uřízne se jen část 1. archu, druhý arch s průpisem zůstává u účastníka jako materiál pro možné debaty. Pak důstojník zdvihne ruku a hlásí: „Hotov.“ Příslušný zástupce velitele oddílu zaznamená čas. Velitelé oddílů sbírají ústřížky s povely, kontrolují je a podškrtavají různobarevnými tužkami chyby. Kontrola jde rychle, poněvadž řídící oznámí velitelům oddílů správné řešení této úlohy. Po odevzdání ústřížků sedí účastníci na místech a nevyrušují ty, kteří ještě pracují, rozhovory jak s nimi, tak i s těmi, kteří svou úlohu již odevzdali, jsou zakázány. Řídící stále kontroluje, aby účastníci nevyrušovali jeden druhého dotazy, rozhovory, vypočítáváním své úlohy nahlas a jinými způsoby. V učebně musí být úplně ticho.

Jakmile větší část účastníků skončí úlohu, řídící upozorní ostatní, že za minutu bude nařízeno povinné odevzdání práce. Při těžkých úlohách tato lhůta může být dvouminutová (i víc), při lehkých jen půlminutová. Těm, kteří po uplynutí stanovené doby neodevzdali práce, dá se značka  $z$  = „zaostalý“; k vůli nim se však cvičení nezdržuje. Povel připravený řídícím se píše velmi čitelně na tabuli a řídící přechází k rozpravě. V našem daném případě — zamíření do hlavního směru s pomocí úhloměru — žádná rozprava nebude, poněvadž úloha je příliš jednoduchá. Zpožoruje-li však řídící, že několik účastníků má stejné chyby, stručně se o tom zmíní bez jakékoli debaty a přechází k další úloze.

**Úloha 2.** Řídící dává další úlohu. Na příklad: „Prvky napsané na tabuli pro zastřílení hlavního bodu počítejte jako prvky, s kterými byl hlavní bod zastřílen. Pěchota žádá umlčování kulometů na hřbitově Hernadvarga v době 9 hod. — 9 hod. 5 min. Vlastní pěchota je vzdálena 1000 m od hřbitova. Hřbitov je ohraničen nízkým křovím a z pozorovatelně vypadá tak, jak je zakreslen na tabuli 3. Nepřítel zvláštních příkopů ještě nemá. Druh a počet střeliva určíte sami. Pozorování osné. Ted' máme

8 hod. 50 min. Napište své rozhodnutí a vypište z tabulek střelby nutné údaje. Kdo nemá tabulek, napíše jen to, co by mělo být z nich napsáno.“ Po opakování úlohy jedním účastníkem všichni začínají psát a všechno jde jako při úloze 1., jenže zde již může být menší rozprava, jak bude uvedeno dále. Rozhodnutí sestavené řídícím se také píše na tabuli.

Úloha 3. „Musíte vycházet z rozhodnutí napsaného na tabuli. Napište svůj návrh na 1. povel pro celou baterii bez kontrolní rány.“ Úloha se opakuje. Po odebrání ústřížků s povely se napíše povel řídícího a provede se krátká rozprava.

Úloha 4. „Baterie vystřelila, nikoli podle návrhu vámi sestaveného, nýbrž podle povelu napsaného na tabuli. Jakmile bude na tabuli udáno „pozorování“, každý z vás sestaví návrh na 2. povel.“ Úloha se opakuje a na tabuli se udá pozorování 1. řady; ihned potom zástupce velitele oddílu zaznamená čas, účastníci začínají pracovat, atd.

Takový postup je i při dalších úlohách až do střelby účinné; tu mnohdy možno vyžádat od účastníků ve formě dispoic pro 1. důstojníka v předpokladu, že po vydání dispoic telefonní vedení bude přerušeno. Při vydávání úlohy k sestavení dispoic pro účinnou palbu doporučuje se požádat, aby účastníci udělali zhruba plán — schema cíle, rozměrů přibližně  $6 \times 6$  cm, a označili na něm místa, kde podle jejich dispoic je nutno očekávat dopad: 1. prvních ran každého děla, 2. všech ran na př. 3. děla. Každá rána na schematu musí být očíslována. Obdobné schema možno vyžádat při řešení 2. úlohy, t. j. při sestavení „rozhodnutí“. Tento plán — schema se zvlášť doporučuje, když v dispoici bylo nařízeno kosení.

Při jednostranném a oboustranném pozorování anebo při jiném způsobu střelby, který vyžaduje větších příprav, dává řídící pro ně zvláštní úlohu. Potřebují-li přípravy značného času, bude mnohdy účelnější vyžádat během cvičení myšlenkovou část příprav nebo jejich kostru a druhou část příprav dát jako domácí úlohu. Při sestavování námětů je záhodno vyhýbat se napodobením vzorů uvedených v předpisech, na př.: je-li v předpise nakreslen obrázek, na kterém cíl jest udán na sever od palebného postavení a pozorovatelná vpravo, bude instruktivnější sestavit námět tak, aby vzájemná poloha uvedených bodů byla jiná.

### Rozpravy.

Rozprava se koná po odevzdání každé úlohy. Účelem rozpravy není probírat předpisy a dlouhá debata řídícího a účastníků cvičení, nýbrž aby všichni společně sestavili správný povel. Účastníci znají předpisy ze škol, z kursů a z vlastního studování a správný povel sestavil řídící sám již včera. Proto se povel na tabuli nepíše na základě debat, nýbrž debaty se začínou na základě povelu zapsaného na tabuli. Jakmile povel bude napsán na tabuli, mnozí z důstojníků uvidí rozdíl mezi řešením svým a řešením řídícího. Jedni z nich ihned zpozorují svou chybu a tím se cvičí. Druzí budou se domnívat, že jejich povel je lepší, než povel řídícího a zdvihnutím ruky požádají o slovo. Každý, kdo zdvihl ruku, musí být vyslechnut. Část z nich snad také udělala chyby, ale neuznává jich. Druhá část však může mít řešení ve skutečnosti zajímavá a o nich může být účelná debata pro všechny. Ke každému, kdo zdvihl ruku, pošle velitel pluku po jednom z těch, kteří mají totéž řešení, jako je řešení napsané na tabuli. Za 2—3 minuty zůstane jen malý počet zdvižených rukou. Velitelé oddílů předkládají veliteli pluku řešení těch, kteří mají zdviženou ruku a podávají

o nich svůj posudek. Velitel pluku se zeptá důstojníka žádajícího o slovo a jeho kamaráda, který s ním vyjednával, a pak rozhodne: připustit debatu nebo se omezit na oznámení tohoto řešení všem účastníkům anebo je založit k chybným řešením bez jakéhokoli vysvětlení.

Velitel pluku musí dbát, aby se rozprava nestala přednáškou řídicího (snad i velmi krásnou) nebo zdoluhavým probíráním a opakováním různých článků předpisů k vůli 10—20% účastníků nebo nekonečnou debatou o věcech nesporných a o věcech, které připouštějí dva i více různých, ale správných řešení. Avšak krátké debaty při cvičení ve střelbě musí být vítány. Někteří z přítomných mohou dát řešení ještě lepší, nežli připravil řídicí, a bylo by politováníhodné, kdyby řídicí nevyužil tohoto řešení nebo je alespoň neoznámil všem přítomným a nepochválil autora. Tím autorita řídicího neklesne. Naopak trvá-li řídicí na svém — náhodou neúplně správném anebo téžkopádném — řešení nebo zastaví-li debatu, aby nemusil uznat svou chybu, nebude to ku prospěchu ani jeho autority ani účelu cvičení. Naproti tomu debaty nesmějí být dlouhé a nesmějí ubírat mnoho minut hlavnímu účelu aplikačních cvičení u pluku: nácviku — treningu velitelského personálu v rychlém vydávání správných povelů ke střelbě.

Při rozpravě a při oceňování řešení je nutno brát v úvahu taktickou situaci a prostředky, které měli účastníci. Na příklad v úloze 1 taktická situace vyžaduje co nejrychlejší zahájení palby a jako pomůcky pro výpočty prvků měli střelčí speciálku a celuloidový úhloměr. Proto nemůžeme počítat za chyby odchylky od řešení řídicího v opravě 20 dílců, v libele 3—4 dílců a v dálce 200 m. Jsou-li cíl, baterie a odměrný bod na 3 různých listech mapy a chceme-li používat úhloměru, nesmíme počítat za chyby i větší odchylky v opravě a dálce.

Při rozpravě o úloze 2 v tom případě, když cíl byl šikmý k průčelí baterie, mohou vzniknout velmi zdoluhavé debaty o způsobech zastřelení a o provádění účinné palby na takový cíl. Mnohdy bude účelnější, když se řídicí sám stručně zmíní o různých možných řešeních, poukáže na platnost svého řešení v tomto případě a přistoupí k další úloze.

Při rozpravě o poslední úloze — o disposici vydané pro účinnou střelbu — je nutno dbát, aby krátkost disposic nebyla na újmu jasnosti pro 1. důstojníka, který v boji dostane telefonický rozkaz, ale nedostane schema cíle s nakreslenými ranami, jak to může být vyžádáno při cvičení. Mnohdy bude velmi poučné pročíst při rozpravě nahlas jednu z nejasných disposic a nařídít všem účastníkům nakreslit na schema cíle ( $6 \times 6$  cm) veškeré rány, na příklad 3. děla, podle toho, jak chápou přečtenou disposici. Je to velmi dobrý způsob, jak přesvědčit účastníka, který neuznává svou chybu a trvá na tom, že jeho disposice je srozumitelná.

### Porada po skončení cvičení.

Po skončení cvičení velitel pluku a velitelé oddílů zkoumají řešení a debaty každého důstojníka a zjišťují příčiny, proč udělal chyby. Chyby mohly povstat 1. pro slabé ovládání nauky o střelbě vůbec, 2. zapomenutím jen některých částí nauky o střelbě, které důstojník neměl již dávno příležitost opakovat a před cvičením je také neopakoval, 3. zapomenutím vnější úpravy povelů, což bývá u důstojníků zařazených mimo baterie, jako jsou pobočníci, důstojníci u náhradních oddílů, 4. nezvyklostí pracovat pod tlakem času, 5. nemocí nebo z rozrušení důstojníka a z jiných



příčin. Po zjištění příčin chyb se vyhledávají způsoby, jak je odstranit. Některým stačí jen upozornění, druhým možno dávat domácí úlohy a pro třetí bude nutno nařídít dodatečné zaměstnání, aby se vycvičili v sestavování rozhodnutí a povelů buď na správnost anebo jen na rychlost.

Při zjišťování příčin chyb jsou velmi dobrou pomůckou „deníky zaměstnání ve střelbě“ běžného a minulého roku. Z nich je vidět, kdy a jaké příklady střelby byly nacvičovány a kdo z důstojníků nebyl přítomen. Deník má seznam všech důstojníků u pluku. V jeho sloupcích se zapisuje datum zaměstnání a články předpisů, které byly toho dne opakovány. Proti jménu každého důstojníka se dá značka byl anebo nebyl přítomen. Proto deníky za běžný a za minulý rok mohou často vysvětlit, proč důstojník udělal chyby v dnešní úloze. Deníky mají mimoto rozhodující vliv při sestavování ročních anebo půlročních programů cvičení ve střelbě, poněvadž ukazují, co a kdy bylo skutečně opakováno. To má zvláště důležitý význam při změně velitele pluku.

Na těchto poradách se určuje, kdo ze záložních důstojníků se může zúčastnit výcviku ve skupině aktivních důstojníků. Společný výcvik zkušených aktivních důstojníků s mladými podporučíky a aspiranty je snad dobrý pro přednášky o střelbě, nehodí se však k nácviku velitelů baterií pro válku, která může být již zítra. Přesnost a rychlost sestavování povelů u aktivních důstojníků může, a proto musí být značně větší nežli u nezkušených podporučíků a aspirantů. Společným nácvikem není možno dosáhnout tohoto cíle.

(Příště dále.)

Brig. generál František K r y š t o f:

## Použití balonů.

Všechny velmocenské armády používaly ve světové válce v hojně míře upoutaných balonů jako pozorovatelů a dodnes mají v své organizaci balonové útvary. Na př. ve Francii u každého sboru existuje celá balonová rota (*compagnie d'aérostiers*) a v Německu zatím každá druhá divise má balonovou četou (*Ballon-Zug*), kterážto četa je patrně zárodkem sborového balonového útvaru.

Upoutané balony, mohouce se vznést až do výše nad 1000 m, získávaly hluboký výhled do nepřátelské sestavy na cíle, unikající pozemnímu pozorování a konaly tak znamenité služby jak pro velitelství vyšších jednotek, tak i pro dělostřelectvo. Balony vyhledávaly hlavně vzdálenější cíle, jako baterie, zálohy, zásobovací střediska a pochoduující kolony; při tom často pozorovaly a kontrolovaly dělovou palbu, a to především palbu sborového dělostřelectva, a tak velmi cenným způsobem doplňovaly a do určité míry i nahrazovaly zpravodajskou činnost letectva a leteckou součinnost při palbách dělostřelectva.

Přesnost pozorování s balonu je dosti značná a předčí mnohdy svými výsledky přesnost pozorování leteckého. Pozorovací činnost balonů byla však i bude v příští válce citelně rušena povětrnostními poměry a opatřeními nepřítele.

Použití balonu závisí značně na síle větru, a ačkoli konstrukce balonu byla po světové válce zlepšena a stabilita upoutaných balonů stoupla, přece jenom sotva bude moci balon konat zdárné pozorování bez obavy,